

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/190/2021
Identifikačné číslo spisu: 8717207302
Dátum vydania rozhodnutia: 26.08.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Nora Halmová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8717207302.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dedičskej veci po poručiteľovi L. W., narodenému XX. Q. XXXX, zomrelému XX. B. XXXX, naposledy bytom v B. XXX, za účasti dedičov: 1/ N. W., bývajúcej v B.G. XXX, 2/ O. W., bývajúceho v B.G. XXX, 3/ Q. W., bývajúcej v B.G. XXX, 4/ M. L., rodenej W., bývajúcej v I., K. XXX/X, 5/ B. W., bývajúcej v B. XXX, zastúpená advokátskou kanceláriou JUDr. Marcel Kohút, advokát so sídlom v Poprade, Nám. Sv. Egídia 95, o prejednanie dedičstva, vedenej na Okresnom súde Poprad, pod sp. zn. 12 D 78/2017, D not 117/2017, o dovolaní dedičky 5/ proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 30. januára 2019 sp. zn. 18 CoD 1/2019-55, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 02. marca 2018 č. k. 12 D 78/2017-41 schválil dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, uzavretú medzi pozostalou manželkou a dedičmi. Stanovil všeobecnú hodnotu majetku poručiteľa na 70.000,- Eur, ktorú predstavuje nehnuteľnosť v k.ú. B., zapísanú na LV č. XX parc. č. CK.N XX/X zastavané plochy a nádvoria vo výmere 1 021 m² a na nej stojaci rodinný dom súpisné č. XXX v hodnote 70.000,- Eur. Výška dlhov bola stanovená na sumu 40.277,33 Eur, pozostávajúcu z pohľadávok súdnych exekútorov a nákladov spojených s pohrebom poručiteľa. Náhradová pohľadávka vznikla titulom vyporiadania BSM k vyššie uvedenej nehnuteľnosti v podiele 1/2 nebohého poručiteľa vo výške 35.000,- Eur. Čistú hodnotu dedičstva stanovil na sumu 29.722,67 Eur. Nehnuteľnosť v k. ú. B. nadobudli O. W. v podiele 8/10, Q. W. a B. W., každá v podiele 1/10. Prvoinštančný súd rozhodol aj o výdavkoch a odmene notárky B. J. I.C.. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 203 ods. 1 pís. c), § 47, § 50, § 58 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „C.m.p.“) a vyhlášky č. 31 z r. 1993.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) uznesením 30. januára 2019 sp. zn. 18 CoD 1/2019-55 odmietol odvolanie dedičky 5/ B. podľa § 386 písm. a/ zákona č. 160/2015 Z.z.

Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) ako podané oneskorene. Odvolací súd konštatoval, že v rozhodnutí súdu prvej inštancie bolo dané poučenie o lehote na podanie odvolania. Rozhodnutie bolo dedičke 5/ doručené 02. marca 2018, pričom odvolanie bolo podané osobne dňa 20. marca 2018, t.j. po uplynutí lehoty na podanie odvolania. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 a § 52 C.m.p.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala dedička 5/ B. W. (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť a opodstatnenosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. c/ a f/ C.s.p. V dovolaní poukázala na to, že dedička 1/ N. W. (jej matka a manželka poručiťa) veľmi slabo počuje, nevie čítať a písať, rozumie po slovensky v minimálnej miere, rozpráva len v rómškom jazyku a v predmetnom dedičskom konaní sa tak nemohla reálne a objektívne zorientovať. Bola jej navyše diagnostikovaná mentálna retardácia 1. stupňa, z psychiatrického hľadiska bol u nej preukázaný defektný intelekt, znížená úroveň rozumových schopností, pásmo duševnej zaostalosti, ťažká nedoslýchavosť, ľahká ovplyvniteľnosť inými osobami, možnosť zneužitia v jej neprospech, neschopnosť posúdenia dopadov právneho úkonu. Dovolateľka ďalej uviedla, že ona i dedička 3/ Q. W. veľmi zle počujú. Poukázala na skutočnosť, že nikto okrem dediča 2/ O. W. zápisnicu o pojednávaní nečítal, na pojednávaní nebol zúčastneným vysvetlený princíp dedenia po poručiťovi, reálny obsah spísanej zápisnice o pojednávaní, resp. napádaného uznesenia, účastníci konania boli v otázke reálneho dedenia uvedení do omylu a dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ako aj dohoda dedičov o vyporiadaní dedičstva sú v zásadnom rozpore s vôľou dovolateľky a ostatných účastníkov dedičského konania. Z dôvodu, že matka dovolateľky trpí mentálnou retardáciou, podala dovolateľka odvolanie proti rozhodnutiu okresného súdu až po vysvetlení funkcie a dôsledkoch odvolania a doručenia. Mala za to, že z uvedených dôvodov nikdy nenastali a nemohli nastať účinky riadneho doručenia uznesenia okresného súdu a preto odvolanie proti tomuto rozhodnutiu nemohlo byť podané oneskorene. Dovolateľka navrhla, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho v celom rozsahu zrušil, vec mu vrátil na opätovné prejednanie a priznal jej náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

4. Dedičky 1/ N. W. a 3/ Q. W. vo svojich vyjadreniach súhlasili s podaným dovolaním. Dedička 4/ M. L. sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadřila.

5. Dedič 2/ O. W.Č. vo vyjadrení k dovolaniu opísal priebeh dedičského konania, predložené lekárske správy považoval za vykonštruované a čiastočné domyslené. Nesúhlasil, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na opätovné prejednanie a domáhal sa priznania práva na náhradu trov dovolacieho konania.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) účastníčka konania, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

7. Dovolanie je v danom prípade podané v konaní o dedičstve, ktoré je od 01. júla 2016 upravené v C.m.p. Vzájomný vzťah medzi C.m.p. a C.s.p. je vymedzený v § 2 ods. 1 C.m.p., podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia C.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak. Pretože C.m.p. vo svojich ustanoveniach § 76 a § 77, obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, pokiaľ ide o prípustnosť dovolania v konaniach o dedičstve, prípustnosť dovolania bolo potrebné posudzovať podľa ustanovení C.s.p.

8. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 C.s.p. (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 C.s.p. (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

10. Podľa § 420 C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 C.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

12. Najvyšší súd už v judikátoch R 23/1994 a R 4/2003 (ďalej v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001, 5 Cdo 434/2012, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 142/2013, 3 Cdo 98/2015) vydaných do 30. júna 2016 považoval za prípad odňatia možnosti konať pred súdom postup súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom veci (odmietol podanie alebo konanie zastavil alebo odvolací súd odmietol odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané. Aj v zmysle súčasnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (2 Cdo 195/2018, 3 Cdo 34/2017, 5 Cdo 65/2018, 7 Cdo 101/2018, 8 Cdo 7/2018) dochádza k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. postupom súdu, ktorý sa bez splnenia procesných predpokladov odmietne zaoberať meritom veci (napríklad konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie).

13. Vzhľadom na vyššie uvedené, odvolací súd v danom prípade skúmal, či odmietnutie odvolania dedičky 5/ B. W. odvolacím súdom vykazovalo znaky procesného postupu znemožňujúceho strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle C.s.p.

14. Podľa § 362 ods. 1 C.s.p. odvolanie sa podáva v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

15. Podľa § 125 ods. 1 a 2 C.s.p. podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva.

16. Podľa § 121 ods. 1 až 5 C.s.p. lehota môže byť určená podľa hodín, dní, týždňov, mesiacov a rokov. Do plynutia lehoty určenej podľa dní sa nezapočítava deň, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty. Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojim označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň. Lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť; to platí aj vtedy, ak je podanie urobené elektronickými prostriedkami doručené súdu mimo pracovného času.

17. V posudzovanom prípade bolo uznesenie súdu prvej inštancie sp. zn. 12 D 78/2017, D not 117/2017, vydané dňa 02. marca 2018 prostredníctvom notára B. J. I. povereného Okresným súdom Poprad funkciou súdneho komisára v dedičskej veci po poručiteľovi L. W., dedičke 5/ B. W. doručené osobne na notárskom úrade dňa 02. marca 2018 (Úradný záznam o osobnom prevzatí uznesenia na č. I. 44 súdneho spisu). Lehota 15 dní na podanie odvolania začala plynúť od 03. marca 2018 a uplynula 19. marca 2018. Proti predmetnému uzneseniu podala dedička 5/ odvolanie osobne na notárskom úrade dňa

20. marca 2018, t. j. po uplynutí zákonnej lehoty v zmysle § 362 ods. 1 C.s.p. Z uvedených dôvodov dovolací konštatuje, že odvolací súd odvolanie dedičky 5/ ako oneskorene podané podľa § 386 písm. a/ C.s.p. odmietol dôvodne.

18. K námietke nedostatku procesnej spôsobilosti dedičky 1/ (matky dovolateľky) a ustanovenia procesného opatrovníka v konaní (§ 420 písm. c/ C.s.p.) dovolací súd uvádza, že každý môže pred súdom konať samostatne v rozsahu, v akom má spôsobilosť na právne úkony (§ 67 C.s.p.) a v rozsahu, v akom nemá fyzická osoba spôsobilosť samostatne konať pred súdom, koná za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (§ 68 C.s.p.), pričom ak to okolnosti vyžadujú, môže súd rozhodnúť, že ten, kto nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, musí byť v konaní zastúpený svojím zákonným zástupcom alebo procesným opatrovníkom, aj keď ide o vec, v ktorej by mohol konať samostatne (§ 9 C.m.p.).

19. Rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony je rozhodnutím o osobnom stave a súd je ním v zmysle § 193 C.s.p. viazaný. Z toho vyplýva, že ak je účastníkom konania osoba, hoci aj duševne postihnutá, ktorá však nebola obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, súd nemôže prijať iný záver, než ten, že ide o osobu procesne spôsobilú. Preto ak v prejednávanej dedičskej veci nebolo zistené, že by dedička 1/ N. W. mala obmedzenú spôsobilosť na právne úkony, je potrebné ju považovať za osobu, ktorá má procesnú spôsobilosť v plnom rozsahu a ktorá môže v prejednávanej veci konať samostatne. V tejto súvislosti dovolací súd zároveň dodáva, že duševná porucha matky dovolateľky nie je relevantným dôvodom, pre ktorý dovolateľka B. W. zmeškala zákonnú lehotu na podanie odvolania. Z tohto dôvodu dovolateľka neopodstatnene namieta, že dedičské konanie bolo zaťažené procesnou vadou v zmysle § 420 písm. c/ C.s.p.

20. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že odvolací súd odmietnutím odvolania neznemožnil dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a dovolateľka neopodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. Z obsahu spisu zároveň ani nevyplyva, že by dovolateľka využila inštitút odpustenia zmeškania lehoty na podanie odvolania podľa § 122 C.s.p.

21. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

22. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C.s.p.).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.